

INTERVJU BROJA

SERŽ BRAMERC, GLAVNI TUŽILAC HAŠKOG TRIBUNALA, EKSKLUSIVNO ZA ČASOPIS „PRAVDA U TRANZICIJI - SUOČAVANJA“

Privećemo zajedno pravdi preostale begunce

Serž Bramerc

„Očekujem saradnju sa novom vladom i čvrsto sam uveren da ćemo dalje razvijati odnos iskrenog partnerstva“

Uoči svog trećeg po redu dolaska u Srbiju, otkako je 1. januara odlukom Generalnog sekretara UN Ban ki na mestu glavnog tužioca Haškog tribunala, Serž Bramerc je dao intervju časopisu „Pravda u tranziciji – suočavanja“, čiji je izdavač Centar za tranzicione procese iz Beograda, a suzdanač Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije.

Pozdravio je 11. juna akciju lociranja i hapšenja Stojana Župljanina kojom je rukovodio tužilac za ratne zločine Republike Srbije Vladimir Vukčević. Ostao je, međutim, dosledan tonu svog izveštaja Savetu bezbednosti UN 4. juna, kada je rekao da vlasti Srbije „mogu učiniti više“. U pisanoj izjavi posle hapšenja Župljanina poručio je da očekuje nove rezultate u skoroj budućnosti – preostale begunce, „neka“ ključna dokumenta, kao i pristup arhivama i u Srbiji.

Tom prilikom je kritikovao i nivo saradnje koji sa MKTJ dolazi iz Bosne i Hercegovine, a nešto ranije isto je ocenio i saradnju Hrvatske.

Krenuo je u Srbiju, prvi put otkako je formirana vlada kojoj se veruje da će završiti haški zadatok.

A onda je, 21. jula, Savet za nacionalnu bezbednost saopštio da je akcijom srpskih službi bezbednosti lociran i lišen slobode jo[jedan haški optuženik, bivši lider bosanskih Srba Radovan Karadžić.

Poseta je odložena, Karadžić se pojavio u sudnici, Tužilaštvo koje vodi Serž Bramerc počelo je da radi na preciziranju svoje optužnice protiv jednog od najtraženijih optuženika.

Serž Bramerc je stigao u Beograd, 10. septembra, „obavešten o proteklim operacijama, trenutnim aktivnostima i budućim planovima“. „Posvećenost i stručnost akcionog tima dozvoljava mi da izrazim pažljiv optimizam da će potraga za preostalim beguncima, Mladićem i Hadžićem, takođe biti uspešna“, rekao je tada oprezno glavni tužilac Haškog tribunala i još jednom zahvalio domaćinima zbog značajnih rezultata pri hapšenju Stojana Župljanina i Radovana Karadžića.

Pitali smo ga šta za njega predstavlja „dugoročna stabilnost u regionu“ o kojoj je govorio kao usko povezanoj sa izručenjem preostalih begunaca ?

- Kada sam to rekao, zaista, pozdravio sam akciju srpskih vlasti na hapšenju Stojana Župljanina, predvođenu tužiocem za ratne zločine Vukčevićem. Verujem da se radi o važnom dostignuću, i izrazio sam nadu da će i ostali begunci biti uhapšeni u bliskoj budućnosti. Radujem se saradnji sa mojim kolegama, tužiocima iz Srbije i drugih zemalja u regionu.

Istovremeno, uviđajući važnost hapšenja i dostignuća u drugim oblastima saradnje, ne mogu da previdim druge nedostatke u saradnji koji su pomenuti u mom poslednjem izveštaju Savetu bezbednosti UN. Za mene to nije, kako Vi kažete, pitanje tona ili doslednosti, jer ne kritikujem da bih kritikovao. Radi se o onome što mora biti urađeno da bi se ispunio naš mandat, odnosno da bi se uspešno završili svi tekući i

očekivani procesi, i da bi se priveli pravdi preostali begunci.

Što se tiče dugoročne stabilnosti regiona, ona se po mom mišljenju može postići samo pobedom vladavine prava. To će se desiti ukoliko se preostali begunci privedu pravdi, i ukoliko naše kolege, tužiocu za ratne zločine iz regiona, dobiju potrebnu podršku za procesuiranje ratnih zločina i u budućnosti, kada Tribunal okonča svoj mandat. Samo tako se možemo nadati da će pravda biti zadovoljena.

Odmah sutradan stigao je svojevrstan odgovor Vama od predsednika Nacionalnog saveta za saradnju sa MKTJ Rasima Ljajića da je završetak saradnje Srbije zadatak koji će završiti nova, proevropska Vlada Srbije. Kako to komentarištete?

- Nadamo se saradnji sa novom vladom, i čvrsto sam uveren da ćemo dalje razvijati odnos iskrenog partnerstva.

Kažete za sebe da ste optimista po prirodi i da verujete da će svi preostali begunci biti prebačeni u Tribunal. Odatle potiču i procene da ste „poslednji Glavni tužilac Tribunala“. Prema Izlaznoj strategiji predviđeno da Tribunal okonča svoj rad do 2010. Da li ćete, kao glavni tužilac, zastupati i optužnicu protiv Ratka Mladića i Gorana Hadžića?

- Imam pozitivan odnos prema poslu koji obavljamo, i čvrsto sam uveren u rešenost ljudi u Beogradu i Hagu da privedu pravdi preostale begunce. Optimista sam, jer verujem da zajedno možemo postići taj cilj. Ujedno, prosto ne mogu da prihvatom mogućnost da bi Mladiću i Hadžiću moglo biti dozvoljeno da izmaknu pravdi. Što se tiče zastupanja u sudu, siguran sam da će tužiocu koje odredimo za te predmete najbolje predstaviti slučajeve u sudnici. Naravno, mi radimo kao tim, i moj je glavni i prioritetni zadatak da obezbedim rukovođenje i usmeravanje neophodno za upravljanje Tužilaštvom.

U Vašem izveštaju, a i prilikom obraćanja novinarima nakon sastanka sa Tužiocem za ratne zločine Vladimirom Vučkovićem u Beogradu, podržali ste i pohvalili rad Tužilaštva za ratne zločine Republike Srbije. Kako ocenjujete napore Tužilaštva za ratne zločine Srbije da goni počinioce ratnih zločina?

- Tokom čitave karijere, saradnja sa tužiocima iz drugih zemalja je bila u centru moje profesionalne aktivnosti. Sarađivao sam sa kolegama širom sveta, tako da sam stekao dobar uvid u to šta znači biti tužilac u kompleksnoj političkoj situaciji tranzisionih zemalja. U tom sam kontekstu u više navrata izrazio poštovanje prema poslu koji sa svojim timom obavlja tužilac Vučković. Oni su postigli veoma značajne rezultate. Potrebna su dugoročna ulaganja, ne samo u njegovu službu, nego i u čitavo pravosuđe, da bi se ono ojačalo. Sve zemlje u regionu se susreću sa sličnim izazovom.

Izjavili ste svojevremeno da ste tužilac i da se nećete mešati u politiku. Koliko, ipak Vaš izveštaj sada, utiče na politiku Evropske Unije, i koliko su Vaše aktivnosti i odluke uticale na politiku, pa i ona, posredno, ili povratno, na Vaš rad?

- Verujem u važnost jasne podele između sudskog posla i politike. Dosezanje pravde je uvek dugoročan projekat koji mora biti zasnovan na objektivnim kriterijumima. Posao svakog tužioca je po svojoj prirodi tehnički. Mi moramo ispuniti naš mandat poštujući najviše međunarodne standarde.

Međutim, međunarodne krivične istrage se, za razliku od onih koje se vode na nacionalnom nivou, daleko više oslanjaju na saradnju država. Iz toga proizilazi da njihovo uspešno sprovođenje delimično zavisi od političke volje ovih država da sarađuju.

Stoga, premda se, naravno, ne mešamo u politički proces sugerijući ko se može, a ko ne, priključiti EU ili potpisati neki sporazum, mi očekujemo podršku međunarodne zajednice da bi ispunili naš mandat. Međunarodna zajednica je osnovala Tribunal i odredila mu mandat i stoga međunarodna zajednica treba da koristi sva legalna sredstva da bi nam pomogla da ga ostvarimo. To je upravo ono što EU radi u ovom trenutku.

Odluke glavnog tužioca mogu da imaju dalekosežne političke posledice. Može li tužilac biti potpuno nezavisan u odnosu na politiku, u bilo kojoj zemlji. Stekli ste reputaciju u svojoj zemlji kao sposoban pravnik koji je tokom munjevitog uspona u karijeri uspeo da profesionalizam stavi iznad političkog uticaja. Bivši libanski ministar finansija Žorn Korm smatra da ste „previše ozbiljan čovek da bi potpao pod politički uticaj“. Kakva su Vaša iskustva kada je reč o političkim pritiscima?

- Kao što sam rekao, za tužioca je i na nacionalnom i na međunarodnom nivou veoma važno da bude nezavisan u obavljanju svojih dužnosti. Ako želimo da javnost veruje pravosuđu, sve odluke tužilaštva i sudstva moraju biti objektivne i nepristrasne,. U isto vreme, potpuno sam svestan da je ovu nezavisnost mnogo lakše postići u stabilnoj zemlji sa dugom demokratskom tradicijom nego u tranzisionoj zemlji.

Četvrti ste Tužilac Haškog tribunalja, od kada je 1993. godine osnovan taj sud. Na mesto Glavnog tužioca MKTJ došli ste nakon što ste obavljali funkciju komesara UN za istragu ubistva bivšeg libanskog premijera Rafika al-Haririja 2005. godine. Generalni sekretar UN se odlučio da Vas postavi na funkciju novog glavnog tužioca s obzirom na Vaš uspeh tokom

istrage serije političkih ubistava u Libanu. Bilo bi zanimljivo kada biste nam otkrili poneki detalj Vaše strategije u tom poslu, kako ste uspeli?

- Istrage u Libanu su još uvek u toku, pa ne bi bilo prikladno da komentarišem njihovu strategiju. Uopšteno govoreći, celokupan pristup je obuhvatao detaljne istrage na mestima zločina uz forenzičke ekspertize koje se koriste na nacionalnom nivou u istraživanju terorističkih napada. One se kombinuju sa istraživačkim tehnikama koje su svojstvene međunarodnim istragama, kao što je ispitivanje političkih i vojnih struktura, utvrđivanje komandnog lanca i analiza političkog konteksta. Posebnu poteškoću predstavlja činjenica da su počinjena dodatna ubistva dok su trajale istrage, i što je politička situacija na nacionalnom i regionalnom nivou ostala složena. U tom kontekstu, radili smo zajedno sa Vrhovnim tužiocem Libana, što je bilo od ogromnog značaja.

Imenovani ste na mesto Glavnog tužioca Tribunal-a posle Ričarda Goldstona, Karle del Ponte i Luiz Arbur. Izazov je bio veliki, priznaćete. Kako doživljavate sada Vaš rad u Tužilaštvo Tribunal-a?

- Velika je privilegija biti naslednik tako istaknutih međunarodnih tužilaca. Oni su sa uspehom upravljali aktivnošću Tužilaštva, što je uvek bilo izazovno, a posebno u prvim godinama njegovog postojanja. Danas glavni cilj ostaje isti: privesti pravdi najodgovornije za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena tokom ratova u bivšoj Jugoslaviji.

Danas je to drugačije utoliko ukoliko imamo jače partnera u regionalnom pravosuđu. Kao što sam pomenuo u nekoliko navrata, uspešno okončanje našeg mandatra će takođe zavisiti od sposobnosti lokalnog pravosuđa u bivšoj Jugoslaviji da uspešno sprovodi procesuiranje ratnih zločina i da tako nastavi rad Tribunal-a.

Bili ste u Kongu, na Balkanu i u Darfuru, tragajući za slučajevima kršenja ljudskih prava. Kao profesor prava na Univerzitetu u Liježu, objavljivali ste radove o globalnom terorizmu, organizovanom kriminalu i korupciji. Bili ste advokat, državni tužilac u Belgiji od 1997. do 2002, radili u Pravosudnom komitetu Evropske komisije, ali i kao savetnik Međunarodne organizacije za migracije, vodeći istrage i predmete u slučajevima korupcije i trgovine ljudima u centralnoj Evropi i na Balkanu. Kako Vam deluje ta naša balkanska veza ratnih zločinaca i organizovanog kriminala - trgovaca ljudima, narkoticima, oružjem. Da li ste se susretali sa sličnim iskustvima?

- Za trinaest godina tokom kojih sam bio tužilac na nacionalnom nivou, najviše sam radio na slučajevima organizovanog kriminala, koji su često imali međunarodnu komponentu, poput narko-kartela iz Južne Amerike, trgovine ekstazijem iz Evrope u Aziju i trgovine ljudima iz Srednje i Istočne Evrope. Ove kriminalne organizacije često prilagođavaju svoje polje aktivnosti prema okolnostima koje im daju najbolje šanse za finansijsku dobit. Politička nestabilnost i oružani sukob stvaraju povoljnu sredinu za organizovani kriminal čija je aktivnost često u vezi sa sukobom, poput, recimo, trgovine oružjem.

Imate imidž „čoveka promena“ s obzirom na brojne funkcije na kojima ste bili - od sudije opštinskog suda u rodnom gradu do zamenika glavnog tužioca Međunarodnog krivičnog suda po njegovom osnivanju 2003. godine. Kritičari Vam zameraju da baš zato što ste mnogo „užurbani“ i što često menjate funkcije, imate običaj „da mnogo projekata započinjete, a malo dovršavate“. Haški sud nema još mnogo vremena, hoćete li dovršiti taj posao?

- Tužilac sam poslednjih dvadeset godina i planiram da u budućnosti nastavim da obavljam tu funkciju i na nacionalnom i na međunarodnim nivou. Prioritetno mi je uspešno okončanje posla, ali taj uspeh zavisi od više faktora, uključujući, kao što rekoh, i punu saradnju svih država. Prema tome, tu nema mnogo promene.

Bivša portparolka Haškog tribunal-a Florens Artman izjavila je da su mnoge zemlje ometale rad MKTJ odbijajući da daju dokazne materijale koje su imale, a da su SAD odbijale da daju snimke razgovora koji su 1995. godine vođeni između vrha Srbije i vlasti bosanskih Srba. Imate li Vi uvid u prepreke koje stoje na putu hapšenja optuženih?

- Kao što je više puta pomenuuto, hapšenje preostalih begunaca je veoma važno za žrtve i predstavlja obavezu za države u regionu, kao i za međunarodnu zajednicu, da pomogne koliko god može. Očekujem posvećenost svih uključenih da bi se postigli rezultati poput onih koje smo nedavno videli pri hapšenju Stojana Župljanina i Radovana Karadžića.

Komentator „Frankfurter Rundschau“ Jorg Rekman piše da je Vaš poslednji zadatak bio opasan i politički delikatan. Kao naslednik nemačkog državnog tužioca Detleva Melisa, trebalo je da po nalogu UN rasvetlite smrt bivšeg libanskog premijera Rafika Haririja. Tom prilikom ste, navodi Rekman, pored isledničke veštine, pokazali i uzdržanost, koja je u razjedinjenom Libanu delovala umirujuće, ali koju su kritičari ocenili kao odugovlačenje istrage. I ovde Vas već ocenjuju kao staloženog, umirujućeg profesionalca. Stiče se utisak da Evropa ima dobru nameru da Balkanu pruži evropsku perspektivu, bez koje nije moguć miroljubivi razvoj regionala u kome je vođen građanski rat. Hoćete li u slučaju Srbije primeniti diplomatsku uzdržanost kao prilikom istrage u Libanu?

- Tužilac veoma zavisi od saradnje, posebno na međunarodnom nivou. Najbolji način da se ona obezbedi je ubedivanje sagovornika da je pomoć u ispunjavanju mandata Tribunala u svačijem interesu. U tome možete biti uverljivi samo ukoliko sa sagovornikom uspostavite odnose bazirane na poverenju i poštovanju. Ovo poverenje i poštovanje moralo bi da bude uzajamno i iskreno. Želim da nastavim da razvijam takvo partnerstvo sa srpskim vlasima i drugima u regionu, i očekujem da se to odvija na isti način na koji sam pristupao svom poslu u Libanu.

Bili ste u prilici i nedavno, na Brionima, da se upoznate sa regionalnom dimenzijom progona počinilaca ratnih zločina na Balkanu. Kako ocenjujete regionalnu saradnju tužilaca?

- Kao što sam ranije pomenuo, posao koji obavljaju tužilaštva za ratne zločine na nacionalnom nivou je logički proizvod rada MKTJ i on će se nastaviti i nakon okončanja mandata Tribunala. Ojačali smo naš Tranzicioni tim koji na dnevnom nivou komunicira sa kolegama iz regiona. Na Brionima sam video posvećenost mojih kolega ka ojačanju regionalne saradnje, uprkos nekolicini preostalih pravnih prepreka, poput, na primer, neizručivanja sopstvenih građana i nemogućnosti prenošenja slučajeva za ratne zločine iz jedne u drugu državu. Takve barijere omogućavaju mnogim zločincima da izbegnu pravdu. Nameravamo da podržimo takve napore u što većoj meri i podstičemo međunarodnu zajednicu da podrži takav pristup.

Kako, po Vašem mišljenju, funkcioniše tranziciona pravda na Balkanu? Gde su najveći nedostaci, a šta su najveći uspesi?

- Tranziciona pravda još uvek predstavlja novitet, a već je donela važne rezultate, posebno ako se pogledaju skorašnje sudske presude u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni. Nadam se da će moje kolege nastaviti da dobijaju političku i javnu podršku da ispune svoje mandate. Da bi se ta podrška ojačala, važno je da politički lideri u celom regionu prihvate istorijske činjenice i realnosti i odustanu od poricanja dokazanih činjenica, ili njihove političke zloupotrebe.

Naposletku, međunarodna zajednica podržava nacionalna tužilaštva za ratne zločine i investira u njih, jer je važno ojačati pravosuđe na Balkanu na svim nivoima. Nedavno sam se susreo sa grupom bosanskih tužilaca iz svih delova te zemlje koji su mi ukazali na veoma skučene resurse sa kojima raspolažu u obavljanju svojih funkcija. Snažno i nezavisno pravosuđe je važna komponenta svih demokratskih država, posebno tokom tranzicije.

Izjava tužioca Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju Serža Bramerca po prebacivanju Radovana Karadžića

Dame i gospodo,

Hvala vam svima što ste danas tu.

Radovan Karadžić se sada nalazi u pritvoru Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju. Nakon 13 godina u bekstvu, rano jutros je stigao u Holandiju i prebačen je u Pritvorsku jedinicu Ujedinjenih nacija u Haagu. Njegovo prvo stupanje pred sud održaće se uskoro.

Hapšenje Radovana Karadžića je veoma značajno za žrtve koje su morale predugo čekati na ovaj dan. Važno je i za međunarodnu pravdu, jer se ovim jasno pokazuje da hapšenju begunaca nema alternative i da za begunce nema sigurnog mesta.

Radovan Karadžić, bivši vođa bosanskih Srba, ovde je kako bi mu se sudilo za zločine počinjene za vreme sukoba u Bosni i Hercegovini početkom 1990.-ih. Optužen za najteže zločine u međunarodnom pravu – genocid, zločine protiv čovečnosti i ratne zločine.

Tereti se za etničko čišćenje nesrba s velikih područja u Bosni i Hercegovini, počinjeno kroz zločine koji se navode u optužnici. Tereti se za terorisanje civilnog stanovništva Sarajeva kroz kampanju granatiranja i snajperskog delovanja. Tereti se i za genocid počinjen u Srebrenici u julu 1995., kada je ubijeno skoro 8.000 muškaraca i mladića bosanskih Muslimana. Osim toga, tereti se i za uzimanje za taoce pripadnika mirovnih snaga UN-a i vojnih posmatrača.

Tužilaštvo namerava da krivično goni Radovana Karadžića po tim optužbama. Moj tim trenutno pregleda optužnicu koja je poslednji put izmenjena i dopunjena 2000. godine. Osiguraćemo da ona odražava važeće pravo, utvrđene činjenice i dokaze prikupljene tokom prethodnih osam godina.

Kao i sva suđenja pred Međunarodnim sudom i ovo će biti složeno. Kako bi dokazalo njegovu odgovornost za ova teška krivična dela, Tužilaštvo će morati da predoči veliku količinu dokaza, uključujući svedočenje mnogih svedoka. Uz puno poštovanje prava na odbranu, nameravamo da izvedemo dokaze optužbe na najefikasniji način.

Pre nego što završim, želeo bih da kažem da vlasti Srbije zaslužuju puno priznanje za hapšenje Radovana Karadžića. Ovo hapšenje je veliki uspeh u saradnji s MKSJ-om. Posebno bih pomenuo Savet za nacionalnu bezbednost, Akcioni tim Srbije za praćenje begunaca i Tužilaštvo za ratne zločine u Beogradu. Radujem se susretu sa predstavnicima vlasti u Beogradu u narednih nekoliko nedelja i nadam se da će saradnja Srbije dovesti i do hapšenja preostale dvojice begunaca, Ratka Mladića i Gorana Hadžića. Bez tih hapšenja, ne možemo uspešno okončati naš mandat.

Da bismo to postigli, i dalje ćemo se oslanjati i na podršku međunarodne zajednice i nevladinih organizacija.

Na kraju, želeo bih zahvaliti svima vama novinarima na značajnoj ulozi koju imate u informisanju javnosti o aktivnostima i dostignućima Međunarodnog suda. Na taj način vi promovišete načela međunarodne pravde. Nadam se da će vaš interes za rad Međunarodnog suda i dalje biti veliki i da ćete nastaviti da izveštavate o ovom i drugim suđenjima sve do njihovog završetka.

Hvala vam na pažnji.

Hag, 30. juli 2008.

Razgovarala:
Jasna Šarčević – Janković